

ความเครียดในการปฏิบัติงานของพยาบาลห้องฉุกเฉินโรงพยาบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร

นางสาวรวีวรรณ พลวิชัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสุขภาพจิต ภาควิชาจิตเวชศาสตร์

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

23 มี.ย. 2551

WORK STRESS AMONG NURSES IN EMERGENCY
ROOM IN PRIVATE HOSPITALS IN BANGKOK METROPOLIS

Miss Rawiwan Pholwichai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science Program in Mental Health

Department of Psychiatry

Faculty of Medicine

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

490571

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความเครียดในการปฏิบัติงานของพยาบาลห้องฉุกเฉิน
โรงพยาบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร

โดย

นางสาววิวรรณ พลวิชัย

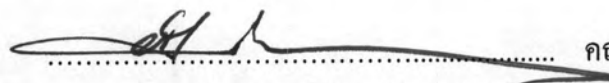
สาขาวิชา

สุขภาพจิต

อาจารย์ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์แพทย์หญิงดวงใจ กสานติกุล

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

คณบดีคณะแพทยศาสตร์

(ศาสตราจารย์นายแพทย์ภิรมย์ กมลรัตนกุล)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พวงสร้อย วรรณกุล)

ประธานกรรมการ

.....
(ศาสตราจารย์แพทย์หญิงดวงใจ กสานติกุล)

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์แพทย์หญิงศิริลักษณ์ สุภปิติพร)

กรรมการ

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความเครียดในการปฏิบัติงานของพยาบาลห้องฉุกเฉิน
โรงพยาบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร

โดย

นางสาวรวีวรรณ พลวิชัย

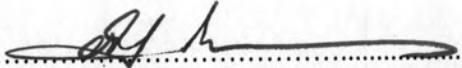
สาขาวิชา

สุขภาพจิต

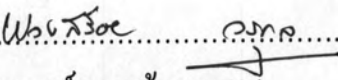
อาจารย์ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์แพทย์หญิงดวงใจ กสานติกุล

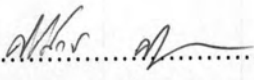
คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีคณะแพทยศาสตร์
(ศาสตราจารย์นายแพทย์ภิรมย์ กมลรัตนกุล)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พวงสร้อย วรกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์แพทย์หญิงดวงใจ กสานติกุล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์แพทย์หญิงศิริลักษณ์ สุภปีติพร)

รวิวรรณ พลวิชัย : ความเครียดในการปฏิบัติงานของพยาบาลห้องฉุกเฉิน โรงพยาบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร (WORK STRESS AMONG NURSES IN EMERGENCY ROOM IN PRIVATE HOSPITALS IN BANGKOK METROPOLIS)

อ.ที่ปรึกษา : ศ.พญ.หญิงดวงใจ กสานติกุล , 86 หน้า

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความเครียดและปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานของพยาบาลห้องฉุกเฉิน กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานประจำในห้องฉุกเฉิน โรงพยาบาลเอกชน ที่ขึ้นทะเบียนเป็นโรงพยาบาลขนาด 250 เตียงขึ้นไปในเขตกรุงเทพมหานคร ปี 2550 จำนวนทั้งหมด 178 คน จาก 16 โรงพยาบาล เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลและแบบสอบถามความเครียดสวนปรง ชุด 60 ข้อ (SPST-60) ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ระดับความไวต่อความเครียด ส่วนที่ 2 ที่มาของความเครียดและ ส่วนที่ 3 อาการของความเครียด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา, Chi-square, Pearson Correlation Coefficiency, t- test และ Multiple linear regression analysis ตามความเหมาะสม

ผลการศึกษาระดับความเครียดและปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานของพยาบาลห้องฉุกเฉิน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเครียดในระดับรุนแรงคิดเป็นร้อยละ 16.9 ระดับสูงร้อยละ 28.7 และระดับปานกลางร้อยละ 36.0 โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความเครียดเท่ากับ 27.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.92 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการปฏิบัติงานของพยาบาลห้องฉุกเฉิน ($p < 0.01$) คือ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในการปฏิบัติงาน ($p < 0.05$) ได้แก่ ปัจจัยสาเหตุเรื่องงานและปัจจัยสาเหตุด้านการเงิน เมื่อวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ พบว่า ตัวแปรที่สามารถอธิบายความเครียดในปฏิบัติงานของพยาบาลห้องฉุกเฉินได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < 0.01$ ได้แก่ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและปัจจัยสาเหตุด้านการเงิน ($R^2 = 0.082$)

ภาควิชา.....จิตเวชศาสตร์.....ลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชา.....สุขภาพจิต.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา...2549.....

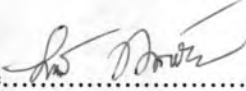
4874774130 : MAJOR MENTAL HEALTH

KEY WORD : STRESS / EMERGENCY NURSE

RAWIWAN PHOLWICHAI : WORK STRESS AMONG NURSES IN
EMERGENCY ROOM IN PRIVATE HOSPITALS IN BANGKOK
METROPOLIS. THESIS ADVISOR:PROF. DUANGJAI KASANTIKUL,M.D,
86 pp.

The purpose of this Cross-sectional Descriptive Study was to explore the level of stress and its associated factors among nurses in emergency room in private hospital in Bangkok Metropolis. One hundred seventy-eight emergency nurses in 16 hospitals were the recruited subjects. The research instruments were a demographic questionnaire and Suanprung Stress Test (SPST-60) The data were analyzed using descriptive statistics, Chi-square, Pearson Correlation Coefficiency, t- test and Multiple linear regression analysis where appropriate.

The result of the study of work stress among nurses in emergency room showed 16.9 percents of the subjects were at severe level, 28.7 percents at high level and 36 percents at moderate level with the mean score at 27.3 (S.D. 7.92). The only factor associated to the work stress ($p < 0.01$) was relationship with coworkers while the factors associated to the work stress ($p < 0.05$) were job assignments and financial. When multiple linear regression analysis was used, the result showed only two factors that could indicate their stressor ($p < 0.01$) i.e. the relationship with coworkers and financial ($R^2 = 0.082$).

Department.....Psychiatry.....Student's signature.....

Field of Study....Mental Health.....Advisor's signature.....

Academic year...2006.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณา ช่วยเหลือและให้ความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายท่าน

ที่สุดขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์แพทย์หญิงดวงใจ กษานติกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้ความรู้ คำปรึกษา คำแนะนำ และตรวจแก้ไขจนวิทยานิพนธ์สำเร็จสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์พวงสร้อย วรรณกุล ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์แพทย์หญิงศิริลักษณ์ ศุภปิติพร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณโรงพยาบาลสวนปรุงที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการนำแบบสอบถามมาใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงพยาบาล หัวหน้าพยาบาลห้องฉุกเฉินและพยาบาลห้องฉุกเฉินทุกท่านของโรงเรียนพยาบาลวิภาวดี โรงพยาบาลบริษัทโรงพยาบาลธนบุรี จำกัด โรงพยาบาลรามคำแหง โรงพยาบาลเกษมราษฎร์บางแค โรงพยาบาลเกษมราษฎร์ประชาชื่น โรงพยาบาลไทยนครินทร์ โรงพยาบาลยันฮี โรงพยาบาลกรุงเทพคริสเตียน โรงพยาบาลหัวเฉียว โรงพยาบาลพญาไท1 โรงพยาบาลพญาไท2 โรงพยาบาลพญาไท3 โรงพยาบาลบางปะกอก1 โรงพยาบาลสมิติเวชสุขุมวิท โรงพยาบาลสมิติเวชศรีนครินทร์และโรงพยาบาลกรุงเทพ ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้เนื่องจากพระคุณของคุณพ่อคุณแม่ และบุคคลในครอบครัวที่ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนด้วยดีตลอดมา ขอขอบคุณเพื่อน ๆ สุขภาพจิต ตลอดจนเพื่อนสนิททุกท่านสำหรับกำลังใจ มิตรภาพ และความช่วยเหลือเป็นอย่างดีเสมอมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
คำถามการวิจัย.....	3
ขอบเขตของงานวิจัย.....	3
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในการวิจัย.....	4
ปัญหาด้านจริยธรรม.....	4
กรอบแนวคิดการในวิจัย.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
ความหมายเกี่ยวกับความเครียด.....	6
สาเหตุและที่มาของความเครียด.....	7
ประเภทของความเครียด.....	9
ระดับของความเครียด.....	10
ผลกระทบของความเครียดและกลไกการปรับตัว.....	11
การประเมินความเครียดและการวัดความเครียด.....	14
ความเครียดในการปฏิบัติงาน.....	18
สาเหตุของความเครียดในการปฏิบัติงาน.....	19
พยาบาลวิชาชีพห้องฉุกเฉิน.....	20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	25

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	31
รูปแบบการวิจัย.....	31
ลักษณะประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	31
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	34
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	37
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	37
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	38
การวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของพยาบาลห้องฉุกเฉิน.....	40
วิเคราะห์ระดับความเครียด สาเหตุและอาการความเครียดในการปฏิบัติงานของ พยาบาลห้องฉุกเฉิน.....	45
วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทั่วไปของพยาบาล สาเหตุและอาการ ความเครียดกับความเครียดในการปฏิบัติงานของพยาบาลห้องฉุกเฉิน.....	48
การวิเคราะห์ปัจจัยที่สามารถอธิบายความเครียดในการปฏิบัติงานของพยาบาล ห้องฉุกเฉิน.....	57
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	59
สรุปผลการวิจัย.....	60
อภิปรายผลการวิจัย.....	63
ข้อจำกัดในการแปลผล.....	66
ข้อเสนอแนะ.....	67
รายการอ้างอิง.....	70
ภาคผนวก.....	74
ภาคผนวก ก. ใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย.....	75
ภาคผนวก ข. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	79
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	86

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1	รายชื่อโรงพยาบาลเอกชนและจำนวนพยาบาลห้องฉุกเฉินที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย (Target Population).....	32
ตารางที่ 2	รายชื่อโรงพยาบาลเอกชนและจำนวนพยาบาลห้องฉุกเฉินที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง (Samples).....	33
ตารางที่ 3	เกณฑ์การแบ่งระดับความเครียดของตัวแปรต่าง ๆ ตามคะแนนที่ได้ในแบบสอบถาม ความเครียดสวนปรุง ชุด 60 ข้อ.....	36
ตารางที่ 4	จำนวนและร้อยละจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของพยาบาลห้องฉุกเฉิน.....	40
ตารางที่ 5	จำนวนและร้อยละของพยาบาลห้องฉุกเฉินจำแนกตามระดับความเครียด...	45
ตารางที่ 6	ระดับความเครียด สาเหตุและค่าเฉลี่ยของคะแนนสาเหตุความเครียด.....	46
ตารางที่ 7	ระดับความเครียด อาการและค่าเฉลี่ยของคะแนนอาการความเครียด.....	47
ตารางที่ 8	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทั่วไปของพยาบาลกับระดับความเครียดในการปฏิบัติงานของพยาบาลห้องฉุกเฉิน โดยใช้ chi-square... ..	48
ตารางที่ 9	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทั่วไปของพยาบาลกับคะแนนความเครียดในการปฏิบัติงานของพยาบาลห้องฉุกเฉิน โดยใช้ t – test.....	53
ตารางที่ 10	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทั่วไปของพยาบาลกับคะแนนความเครียดในการปฏิบัติงานของพยาบาลห้องฉุกเฉินโดยใช้ Pearson Correlation Coefficiency.... ..	55
ตารางที่ 11	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุความเครียดกับคะแนนความเครียดในการปฏิบัติงานของพยาบาลห้องฉุกเฉิน โดยใช้ Pearson Correlation Coefficiency.....	55
ตารางที่ 12	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาการของความเครียดกับคะแนนความเครียดในการปฏิบัติงานของพยาบาลห้องฉุกเฉิน โดยใช้ Pearson Correlation Coefficiency.....	56
ตารางที่ 13	ตัวแปรที่สามารถอธิบายความเครียดและสาเหตุความเครียดในการปฏิบัติงานของพยาบาลห้องฉุกเฉิน Model แรก.....	57
ตารางที่ 14	ตัวแปรที่สามารถอธิบายความเครียดในการปฏิบัติงานของพยาบาลห้องฉุกเฉิน Model สุดท้าย.....	58

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	หน้า
		5